

Sex år med vänsterstyre

Uppsala kommun 2014-2020

Inledning

2014 vann de rödgröna partierna valet i Uppsala kommun efter 8 år med Allians-styre. S, MP och V fick egen majoritet och tillsatte ett nytt styre med de fem kommunalråden Marlene Burwick (S), kommunstyrelsens ordförande, Erik Pelling (S), Maria Gardfjell (MP), Rickard Malmström (MP) samt Ilona Szatmari Waldau (V).

Efter valet var inte majoritetsförhållandena klara (liksom på riksplanet), men efter några veckor kungjordes ett nytt minoritetsstyre bestående av S, MP och L med Erik Pelling (S) som kommunstyrelsens ordförande – vilken valdes in med stöd av V och Fi. De tre kvinnliga gruppledarna valdes in i riksdagen (Gardfjell, Burwick och Szatmari Waldau) och ersattes av tre män – Pelling (S), Malmström (MP) och Mohamad Hassan (L).

Från Kristdemokraternas perspektiv har vi snart sex år bakom oss präglade av ett vänsterinriktat styre för Uppsala kommun. Det första de rödgröna gjorde 2015 var att höja skatten med 30 öre – en skattehöjning som samtliga Allians-partier velat återställa i våra budgetyrkanden, fram till att L bytte sida 2018, och i år då även övriga partier lämnat denna linje.

Vår uppfattning är att de gångna sex åren visserligen haft en ekonomi som officiellt varit i balans, tack vare hyfsade resultat – men den enda grunden för detta har varit de ökade skatteintäkterna och statsbidragen.

Vår stora invändning är att vänsterstyrena låtit kostnaderna rusa, och även låneskulden sticka iväg. 2015-2019 har nettokostnaderna ökat med 23% medan befolkningsökningen samma period ligger på bara 10%. Och låneskulden har ökat med mer än 40%! Här följer en lite mer detaljerad redogörelse för dessa siffror.

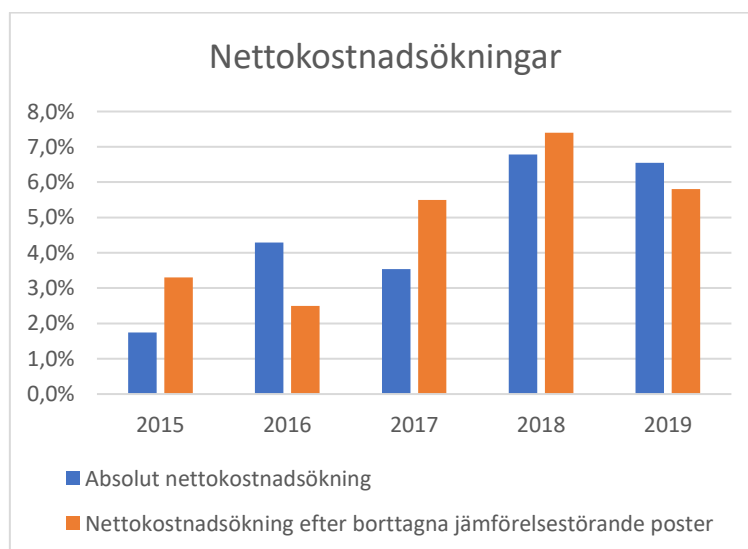
Stigande nettokostnader

Under 2015 till 2019 har nettokostnaderna stigit från 9,9 miljarder till 12,1 miljarder kronor.

Tittar man på ökningen varje år ligger den på i genomsnitt 4,5 – 5%. Många kommuner skulle vara gröna av avund på sådana tillskott till verksamheterna varje år. Om man tänker på att löneökningarna ligger på runt 2% (inflationstakten är ännu lägre) och att andra kommuner måste dra ner på sina verksamheter för att få ekonomin att gå ihop är ökningarna exceptionellt stora.

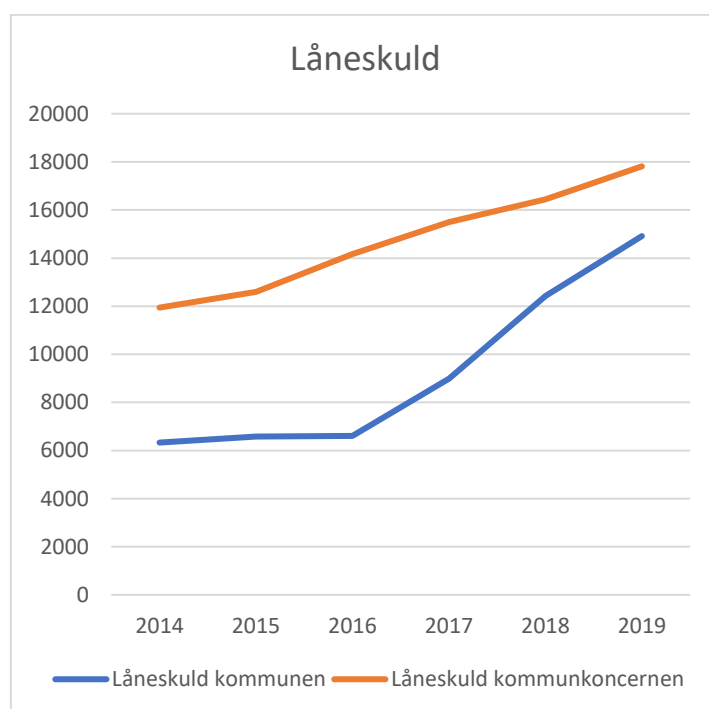
I nedanstående diagram finns dessa ökning, och de är dels i faktisk kostnadsökning, och dels i de siffror som blir när man rensar redovisningen från jämförelsestörande (tillfälliga) poster. Något år blir då talen högre, något år lägre. Det anmärkningsvärda är att kostnadsökningarna varje år stigit för att kulminera under valåret 2018 då de låg runt 7%!

Stigande låneskuld

Under 2015 till 2019 har låneskulden ökat från 12,6 miljarder till 17,8 miljarder kronor. Skulden fördelar sig mellan kommunen i förvaltningsform och bolagen i Uppsala Stadshus AB. Under perioden samordnades upplåningen mellan Uppsalahem och kommunen så att en del av Uppsalahems upplåning gjordes om till interna lån, detta är en av orsakerna bakom kommunens kraftigt ökande andel av låneskulden.

Låneskulden beror på de kraftiga investeringar som sker inom kommunen – i bland annat infrastruktur samt byggnation av bostäder, skolor och andra investeringar i bolagen. I och med att inte resultaten är högre så att man har eget kapital som kan täcka den ökande upplåningen så ökar hela tiden låneskulden.

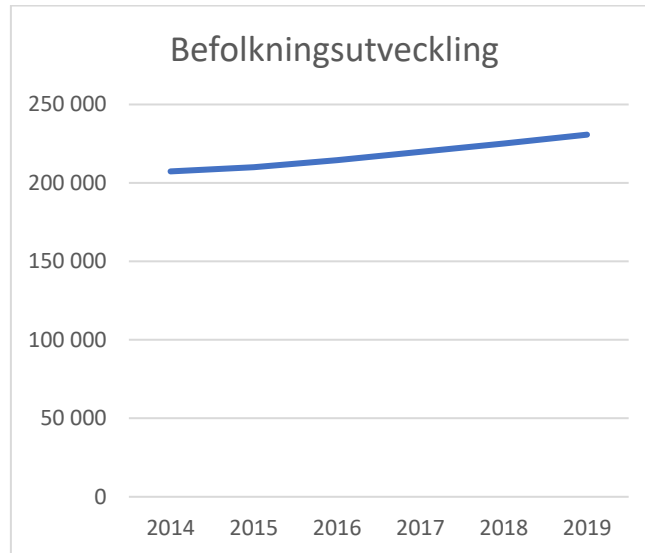

I tidigare årsredovisningar har det alltid funnits ett avsnitt som beskrivit belåningen, låneskulden och de bakomliggande orsakerna. Men i årsredovisningarna för 2018 och 2019 är detta avsnitt borttaget. Letar man hittar man enbart att låneskulden per invånare nämns. Detta eftersom det finns ett finansiellt mål kopplat till detta, att låneskulden per invånare inte ska öka med mer än 5% per år. Inte ens detta mål har nåtts på senare tid, men då försöker man sig på att öka periodiseringen och tala om en genomsnittsökning över flera år.

Det talas inte om den ökade räntexponeringen, och ökade risken som låneskulden innebär. I dagens läge med låga räntor är det inte så allvarligt, men skulle ränteläget ändras kan det innebära kraftigt försämrade villkor för kommunen.

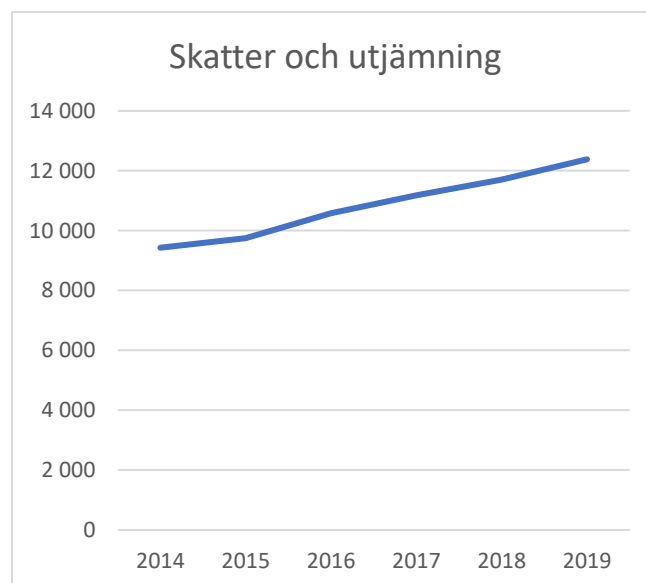
Uppsala en expansiv kommun

Nu kan företrädare för den förda politiken säga – ja, men vi måste ju inse att Uppsala är en kraftigt expanderande kommun. I och med att vi växer så kraftigt måste vi acceptera ökade kostnader och större lån. Det finns naturligtvis en viss sanning i det. Men växer verkligen Uppsala så kraftigt?

Ser vi på befolkningstillväxten ser vi att den inte är tillnärmelsevis lika kraftig som kostnadsökningar och låneökningar. Under perioden har befolkningen ökat med ca 10%, från 210 000 till 230 000. Det är visserligen en väldigt kraftig ökning, men alltså inte jämförbar med ovanstående.

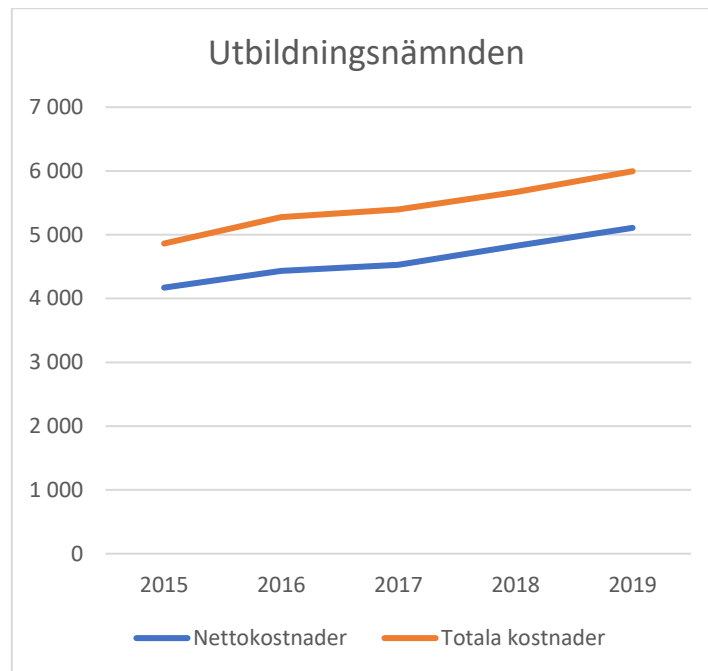
I rättvisans namn ska man dock ta in en annan aspekt. Tillväxten av skatter och kommunal utjämning (statsbidrag).

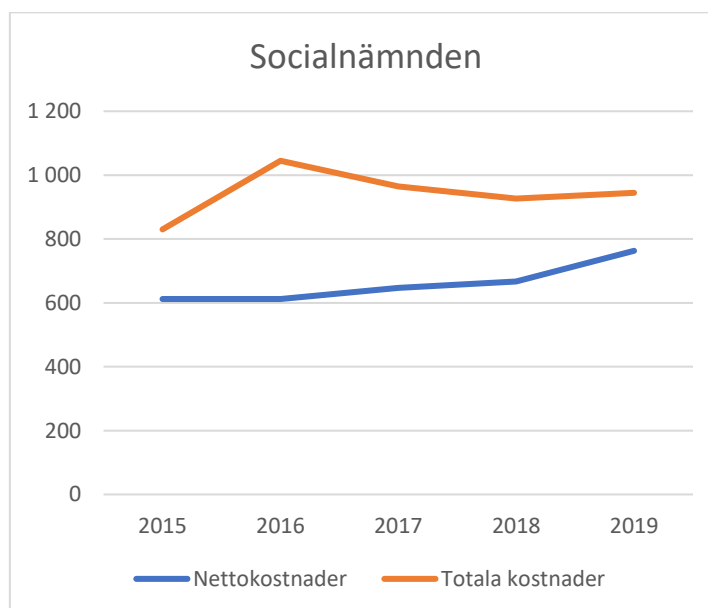
Här ser vi en betydligt brantare kurva. Och detta är en del av förklaringen att Uppsala kunnat ha sådana kraftiga kostnadsökningar. Vi har haft större intäkter. Men vår kraftiga kritik kvarstår naturligtvis. Man måste inte göra av med alla pengar man får in. Man måste också ha en beredskap för att möta kommande investeringar, och dessutom fundera på om man tar ut rätt nivå av skatter från befolkningen. Vi anser att skatteuttaget är för högt, och dessutom slår det extra hårt mot låginkomsttagare.

Exempel i verksamheterna

Nedan tar vi också ett par exempel på kostnadsutvecklingen i verksamheterna

Nettokostnaderna i Utbildningsnämnden har ökat från 4,1 miljarder till 5,1 miljarder 2015-2019. Det är en ökning med över 22%

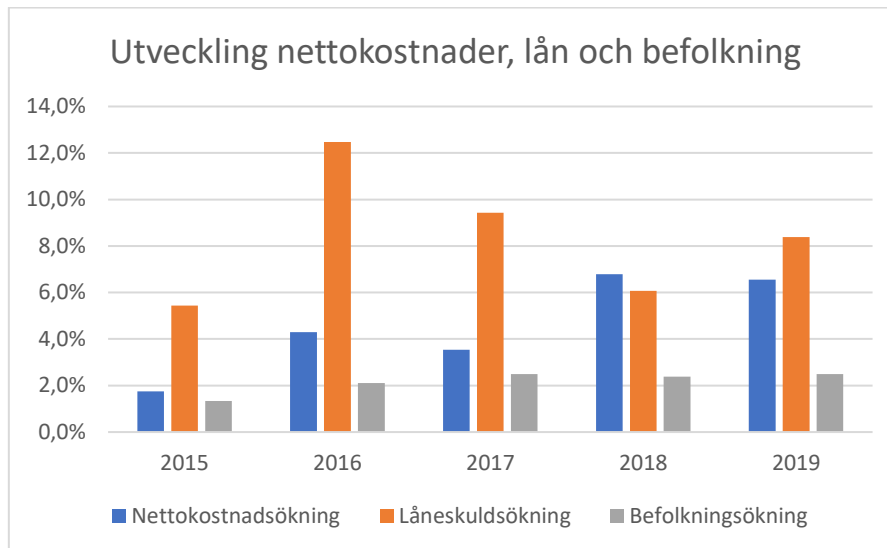

Socialnämnden har en liknande utveckling. Nettokostnaderna ökar i perioden från 612 miljoner till 763 miljoner kronor. De totala kostnaderna har en topp 2016, och det beror på mottagandet av ensamkommande flyktingar i Uppsala kommun. Där utgick ett särskilt statsbidrag som till stor del täckte kostnaderna, och därför påverkades inte nettokostnadsutvecklingen. Verksamheten med ensamkommande har sedan minskat.

Men sammantaget har socialnämnden en liknande utveckling som utbildningsnämnden. Nettokostnadsökningen är nästan 25% under perioden.

Sammanfattning

Slutsatsen av denna översikt blir att kostnader och lån tillåts växa i en takt vida överstigande den som gäller för befolkningsökningen i kommunen. Detta åskådliggörs av ett diagram som vi också har med i vår budget.

Man skulle med bakgrund av detta kunna säga att Uppsala kommun under sex års vänsterstyre haft galopperande kostnads- och låneökningar, som vida överstiger befolkningsökningen. Detta har kunnat täckas av ökade skatte- och statsbidragsintäkter, men lägger inte grunden för en sund framtida ekonomisk trygghet.